

Poul Nyrup Rasmussens tale ved Socialdemokratiets kongres

Taler

Poul Nyrup Rasmussen
Partiformand for
Socialdemokratiet

Dato

9. september 1992

Sted

Aalborg

Siden Socialdemokratiets kongres i 1988 er verden omkring os totalt forandret.

Det er stadig svært at fatte, at den kolde krig med de stive fronter og det vanvittige rustningskapløb er forbi.

Det er stadig overraskende, hvor hurtigt de kommunistiske diktaturer i hele Europa faldt sammen. Det gjorde de jo under den enorme vægt af deres eget politiske, økonomiske og moralske fallit.

Nu har vi set demokratiet slå spinkle rødder i Øst- og Centraleuropa.

Men vi har også set gigantiske økonomiske problemer ved overgangen fra plan- til markedsøkonomi.

Og de vældige sociale og etniske konflikter, der lå lige under overfladen i de gamle samfund. De konflikter er nu brudt frem i lys lue.

Nogle steder - med katastrofale konsekvenser som i det tidligere Jugoslavien og dele af det gamle Sovjetunion.

Vi i den rige vestlige verden har desværre indtil nu demonstreret en utilgivelig mangel på handlekraft. Vi har tøvet for længe. Kursen har været for usikker.

Vi har ikke i tide sørget for at give FN økonomisk og diplomatisk opbakning til at effektivt at forebygge konflikterne.

Vi har forsømt en historisk udfordring om at opstille en plan for økonomisk

bistand og udvikling til Øst- og Centraleuropa. En ny indsats, der kunne måle sig med Marshall-planen fra USA til Vesteuropa efter Anden Verdenskrig.

Derved har vi givet freden og demokratiet i Østeuropa alt for ringe chancer. Og vi har forsømt at tænke langsigtet. Også om vor egen sikkerhed og vor egen beskæftigelse.

For det er også i vores langsigtede egeninteresse at sikre mennesker i Vesteuropas østlige og sydlige nabolande acceptable levevilkår. Det er forudsætningen for, at vi kan undgå nye, uoverskuelige folkevandringer fra den fattige til den rige verden. Og for at vi kan skabe os nye samarbejdspartnere.

Vi er nødt til at tænke helt globalt.

Vi kan hverken moralsk eller politisk holde til at lade krig, nød, sult og underudvikling hærge. Vi kan ikke lukke øjnene for Afrikas tragedie. Det eneste Afrika har tilbage er uhyggelige våbenlagre af alle mulige slags - som stormagternes tragiske efterladenskaber, da den kolde krig forsvandt fra verdensscenen.

Vi vil aldrig som socialdemokrater og politisk aktive, også på den internationale scene acceptere, at overlade Afrika til sig selv, fordi stormagtsinteressen er forsvundet.

Norden og Vesteuropa må gå forrest i kampen for en fælles udviklingspolitik. Industrilandene må yde en meget større og mere samordnet bistand i kampen mod verdens overbefolkning, fattigdom og miljøproblemer.

Rio-konferencen i sommer var kun en begyndelse.

Socialdemokratiet har altid - som det ledende parti - haft det afgørende hovedansvar for den førte danske udenrigspolitik siden 2. verdenskrig. Det har vi haft, og det har vi påtaget os, uanset vi har været i regering eller opposition.

Nu føler jeg, at tiden er inde til at vi igen påtager os en aktiv rolle i den helt afgørende nødvendige omformulering af vores udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det skal vi, fordi forudsætningerne er ændret så fundamentalt.

Jeg er derfor personligt og på partiets vegne meget glad for, at partiets hovedbestyrelse og folketingsgruppe har besluttet at gennemføre en omfattende kulegravning og nyformulering af hovedlinierne

i dansk udenrigspolitik på tre afgørende hovedområder:

- Vi skal udvikle nytænkning og strategi omkring det internationale

samfunds "håndtering" af beskyttelse af nationale mindretals rettigheder, demokratiske rettigheder og de kolossale flygtningeproblemer i såvel Østeuropa som den tredje verden.

- Vi skal styrke og forbedre det internationale samfunds sanktionsmuligheder, fredsbevarende aktioner fra de internationale organisationers side. Og vi skal styrke fundamentet for respekten for menneskerettigheder ved en helt ny styrkelse af den internationale domstol for menneskerettigheder.

- Så skal vi omsætte ord til praktisk, kontant anvisning af handlinger i vort samarbejde med Østeuropa.

Det er en stor opgave, der ligger foran os - vi kender hovedretningen, men ganske mange konkrete handlinger og forslag skal udmøntes. Derfor har jeg bedt Svend Auken om at stå i spidsen for dette afgørende stykke udenrigspolitiske arbejde for partiet og for folketingsgruppen. Jeg er meget glad for, at Svend har taget imod opga-

ven, og vi er mange, der ser frem til et spændende oplæg ved årsskiftet, hvor Svend med den arbejdsgruppe han er formand for har givet tilsagn om at forelægge os konklusionerne på arbejdet.

Vi skal ruste FN til at møde de nye kæmpemæssige udfordringer - både når det gælder de vestlige industrialiserede landes helt uacceptable gæld til FN. Når det gælder FN's arbejde for bekæmpelse af miljøproblemerne på hele jorden. Og når det gælder FN's evne til at imødegå katastrofesituationer.

Vi skal ikke lade det blive ved ord, når det gælder udbygningen af vores ulandsstøtte. Vi må gå i spidsen for en argumentation og en linie, der fastholder, at den rige verdens markeder må åbnes for de fattige landes produkter - og det

skal ske uden modydelser - og det skal ske samtidig med, at den tredje verdens tyngende gæld såvidt muligt afvikles.

Vi skal fastholde vort NATO-medlemskab. Men vi skal også være konsekvente i nyformuleringen her, fordi konfliktbilledet har ændret sig fundamentalt efter den kolde krigs fjernelse.

Truslerne om nye regionale konflikter efter at det dominerende Sovjet-imperium i Østeuropa er blevet afløst af 23 selvstændige nationer er overvældende. De konflikter kan ikke løses af Vesten alene. Også her skal sikkerhedspolitikken have et helt nyt indhold. Vi skal ikke tænke traditionelt gennem NATO, EF eller Vestunionen. Vi skal tænke på at afløse militær magtbalancer med humanistiske bidrag gennem anvendelse af vore økonomiske ressourcer. Vi skal gøre det målrettet i form af hjælp, investeringer og adgang til vore markeder.

Og vi skal gøre det effektivt som økonomiske sanktioner når menneskerettigheder og minoriteter mishandles.

Jeg tror der er brug for oprettelsen af et helt nyt fælles europæisk sikkerhedssystem, som helt naturligt må bygge på CSCE og FN's pagt.

Vi må tænke i baner af at finde en ny ramme for samarbejde mellem vest og øst også på det sikkerhedsmæssige område - tanken om oprettelse af et europæisk sikkerhedsråd ligger lige for.

Danmark har en vigtig rolle som frontløber i kampen for en fælles indsats fra europæisk side.

Også af den grund er det vigtigt, at vi finder frem til de nye rammer for Danmarks fortsatte deltagelse i det europæiske samarbejde.

En klog dansker som har loddet temperaturen i Europa og i Danmark i 80'erne har sagt det ret præcist:

"Et folk er ikke noget, man er - det er noget man bliver, hvis man har et fælles projekt".

Og det er netop problemet: Danmark har tabt sit gamle fælles projekt af syne - og vi har ikke fundet et nyt - endnu!

Der er for lidt, vi samles om i Danmark. For meget vi småskændes om.

Det er helheden, der er forsvundet.

Den blev væk i 80'erne.

Den blev væk mellem tonsvis af informationer om alt mellem himmel og jord - serveret i lynklip og reklamespots.

Den blev væk mellem alle bekymringerne for fremtiden:

- Er samfundets nedtur uendelig?
- Bliver jeg selv eller mine nærmeste arbejdsløs?
- Kan økonomien holde - på arbejdspladsen og derhjemme?
- Kan mine små børn - eller børnebørnene - få børnehaveplads?
- Kan mine store børn få plads på en uddannelse?
- Får mine forældre nu også en god alderdom med en anstændig omsorg og pleje?

Men helheden blev først og fremmest væk i dén mistillid, hvis omfang og dybde vi næppe helt har indset.

Mistillid til dét erhvervsliv, hvor de gyldne håndtryk tilsyneladende er størst til de erhvervsledere, der har begået de største fejl og kostet flest arbejdspladser.

Mistillid til det sociale sikkerhedsnet, når vi ser en voksende social nød på gaderne i vore byer.

Mistillid til det politiske systems handlekraft, når de samme politikere gang på gang lover arbejdspladser og skattelettelser, mens ledigheden og skattetrykket

stiger.

Mistillid til det politiske systems anstændighed, efterhånden som den nuværende regerings mange sager og skjulte dagsordener blotlægges i nyhedsmediernes.

Kæden sprang af i 80'erne.

Danmark kom i vildrede med sig selv.

Det er Socialdemokratiet, der skal formulere de offensive, de effektive og de troværdige svar på usikkerheden, bekymringerne og mistilliden.

Det er Socialdemokratiet, der skal genfinde helheden i 1990'erne.

Det er grundlaget for denne indsats, der skal lægges på denne kongres .

Det er en ny fremtid for hele Danmark, vi skal forme.

Socialdemokratiet skal som altid demonstrere evne og vilje til at tage ansvaret.

Vi skal ikke først og fremmest bygge på fjendebilleder. Så risikerer vi jo, at det i virkeligheden er de andre, der sætter dagsordenen. Vi skal naturligvis bruge kraft også på kritik af den borgerlige hovedlinie, fordi den klargør, hvad der foretages af fejltagelser netop nu.

Men hovedkraften i Socialdemokratiet må samles om vore visioner, vore ideer. Og vi må have mod til ligeud at sige: Vi har ikke løsningerne på alting i et samfund, der forandrer sig så hurtigt. Vi erkender rent ud, at konkrete løsninger på en stor del af samfundets opgaver må ske i et helt nyt spændende fællesskab mellem politikere og alle mennesker i Danmark. Socialdemokratiet er ikke et beton-ideologisk parti - vi er et ideparti.

Fastholder vi dette, så er det også os der hele tiden sætter den politiske dagsorden - og sådan må det være.

Ikke for danskerne. Men sammen med danskerne.

Her i Danmark har vi én gang vist, at vi ud af næsten ingenting kan skabe et velfærdssamfund.

D.v.s. et demokrati, der respekterer den enkeltes frihed, men som samtidig sikrer, at du ikke - selv om du taber en gang - bliver fortabt.

Vi er jo stadig væk et af verdens rigeste lande.

Vi har så meget, vi kan bygge på.

Vi har gjort det før - først og fremmest fordi mennesker er, som de er i Danmark - ukuelige, tålmodige, flittige, dygtige og arbejdsomme.

Danskerne er vores bedste og vigtigste råstof.

Og så er de i besiddelse af en helt utrolig tolerance.

Det sidste er den bedste forklaring jeg kan finde på, at den nuværende regering har holdt i 10 år.

Vi socialdemokrater gør status her og nu.

Vi kan godt se, at regeringen har haft ét talent:

Alt hvad der er gået godt, har den selv taget æren for.

Alt hvad der er gået skidt, skyldes en ond og besværlig omverden. Udlandet. Oppositionen herhjemme - især Socialdemokratiet. I kender remsen.

Men egentlig tror jeg ikke, at praleri lønner sig i politik. I hvert fald ikke i det lange løb.

Naturligvis er der i de sidste 10 år truffet en række politiske beslutninger, der er trukket i den rigtige retning.

Men så var Socialdemokratiet også med. Ikke som et parti, der passivt tilsluttede sig regeringens politik. Men som partiet, der først lagde linien ud. Og som partiet, der tog et medansvar, også når det var upopulært.

Der er fx blevet rettet op på underskuddet på statsfinanserne.

Det er sandt nok.

Her var den borgerlige kritik af den daværende socialdemokratiske regering for 10 år siden særlig hård og ubarmhjertig. Vi husker det alle.

Vi foreslog en realrenteafgift på pensionskapitalerne, som en uundgåelig del af den solidariske indsats og kamp mod underskuddet. Men de borgerlige sagde nej - og den socialdemokratiske regering måtte gå af.

Da de først havde fået Socialdemokratiet ud af regeringskorridorerne, indrømmede de borgerlige alligevel, at der var brug for pengene.

Og Socialdemokratiet vedstod, også som opposition, de synspunkter, vi havde givet udtryk for i regering. Det gjorde vi også tre år senere, da vi lavede skattereformen.

Jeg spørger mig selv, om vi socialdemokrater kan se frem til en lige så ansvarlig opposition, når der næste gang skal holdes skiftedag?!

Staten havde sidste år - og det var alvorligt nok - et underskud på 38 milliarder kroner som følge af den alt for store arbejdsløshed.

Men det ville uden realrenteafgiften have været næsten det dobbelte!

Mens vi endnu er ved enigheden, så lad os fastslå, så det ikke kan misforstås, at var rigtigt at slå ind på en politik med fast kronekurs. Det var nødvendigt for at bryde med forventningerne om fortsatte devalueringer, høj inflation og høj rente

Den nuværende meget lave danske inflation har vi dog kun nået, fordi en ansvarlig fagbevægelse fremsatte meget moderate lønkrav.

Men det var en ansvarlighed, der forudsatte en modydelse fra regeringen: Dén ansvarlighed overfor bekæmpelse af ledigheden, som regeringen ikke har levet op til.

Et tredje eksempel på enighed er den danske energipolitik, hvor linien med at fremskynde dansk produktion af olie og gas blev lagt allerede i S-regeringens tid.

Det skal nævnes som kommentar til det meget lykkelige omsving, der er sket på betalingsbalancen: Uden den kraftige stigning i den danske produktion af olie og naturgas i Nordsøen og et kraftigt fald i energipriserne havde vi ikke haft et overskud på 20 mia., men et underskud på 20 mia. kr.! Et fantastisk omsving, der viser hvordan forhold, der er helt uden for den siddende regerings kontrol kan være udslaggivende for vore muligheder.

Det solide overskud på betalingsbalancen giver os en langt større handlefrihed til at gøre noget for beskæftigelsen.

Men netop i denne situation har regeringen vist en utilgivelig mangel på initiativ. Man har hverken haft evne eller vilje til at leve op til sit ansvar og bruge den ny handlefrihed til at sætte gang i den danske udvikling.

Og netop derfor er der så piskende et behov for den aktive investerings- og beskæftigelsespolitik, Socialdemokratiet foreslår. Det skal jeg vende udførligt tilbage til.

Mit hovedsynspunkt her er, at vi faktisk i Socialdemokratiet som opposition har gjort et godt stykke ansvarligt arbejde - det har faktisk sikret langt bedre statsfinanser og en langt bedre udenrigsøkonomi end hvis vi ikke havde fastholdt den ansvarlige hovedlinie omkring både realrenteafgift og vores energipolitik.

Og vi har kunnet fastholde nogle afgørende værdier i vort sociale sikringsystem trods krise og arbejdsløshed og trods KV-partiernes mange nedskæringsforslag.

Det har vi ikke kunnet alene - det skal også siges rent ud. Det har vi kunnet fordi først og fremmest Folketingets midterpartier har haft samme ansvarlige holdning til netop dette fundamentale spørgsmål .

Med socialdemokratiets indsats er endda gennemført vigtige reformer. Fx længere barselsorlov.

Men netop på grund af den store arbejdsløshed er der de sidste ti år kommet et hundrede tusinde flere danskere på overførselsindkomst!

Finansministeriet udsendte forleden en sammenligning mellem overførselsindkomsterne i Danmark og en række andre europæiske lande.

Heri fastslog man om Danmark bl.a.:

- de lavtlønnede får forholdsvis bedre dækning ved arbejdsløshed og sygdom
- vi har lettere adgang til dagpenge her end så mange andre steder. Og kan modtage dagpenge i længere tid.
- barselsorloven er længere end andre steder - bortset fra Sverige
- der er bedre mulighed for tidlig tilbagetrækning
- vi har den bedste dækning for folk, der invalideres alvorligt

Tænk, hvor meget værre den sociale krise ville have været, hvis vi ikke sammen havde fastholdt en ordentlig økonomisk dækning for dem, der slås ud af arbejdsmarkedet.

Men regeringen mener jo, at den sociale sikring er alt for god.

Finansministeren mener, det er skadeligt for arbejdsviljen her i landet.

Og han har nu - for jeg ved ikke hvilken gang - givet os en hel række forslag, der går ud på at gøre det vanskeligere at komme i A-kasse. De ledige skal smides hurtigere ud af systemet Der skal indføres nye karenstage. Dækningsgraden for de lavestlønnede skal nedskæres.

Kort sagt: De arbejdsløse skal ned i levestandard, så de kan tvinges ud på arbejdsmarkedet som løntrykkere.

Hvor har vi dog set det mange gange før i

Jeg vil godt fastslå, sådan som vi allerede har skrevet det til finansministeren:

Socialdemokratiet forhandler ikke på dét grundlag i efterårets politiske arbejde.

Vi kan ikke lide det menneskesyn - den holdning til arbejdsløse og kontanthjælpsmodtagere - der ligger bag forslagene.

Man taler "manglende motivation", men det dækker over en manglende tro på de udsatte i vores samfund.

Sandheden er jo, at netop den gruppe er de hårdest kontrollerede. Det er dem, der bliver set mest efter i sømmene. Det er dem, der bliver overvåget på alle leder og kanter. Dem, der mødes med den største mistillid.

Og hele tiden taler regeringen om dem - dem "restgruppen", som man også kalder dem.

Dem. Dem. De andre - dem.

Jeg er træt af den holdning - for os i Socialdemokratiet er der ikke "dem".

Der er kun os!

Der skal være muligheder for os alle sammen - vi skal alle være ansvarlige - der skal være fællesskaber for os allesammen.

Det er det, vi vil.

Danskernes arbejdslyst fejler ikke noget.

I Socialdemokratiet tror vi ikke at den ufaglærte mand eller kvinde, der blev sendt på gaden, da de skar ned i Hammel eller Kalundborg synes, det er sjovt at blive overflødiggjort i årevis.

Vi tror ikke, det morer hverken smeden fra Nakskov eller forsikringsmanden fra Søllerød at være på dagpenge.

Vi kan sætte os ind i ydmygelsen hos bankfunktionæren, der blev fyret i kølvandet af direktørens gyldne håndtryk - og som bagefter end ikke kan få sin gamle arbejdsplads til at give et lån, der kunne holde familiens økonomi

flydende.

Så der er mange, der lider under efterklangen af guldflippernes årti.

Og der er nogen, der har været ledige så længe, at de invalideres for livet. Troen på at det politiske system kan skabe nye arbejdspladser er belastet. Den er belastet af, at regeringen har fremstillet massearbejdsløsheden som en naturkatastrofe.

Jeg ved godt, at resignationen hersker blandt danskerne om netop dette fundamentale problem.

Mange har svært ved at forestille sig, hvorfra de nye jobs skal komme.

Vi oplever, at arbejdspladser i industrien forsvinder og erstattes af maskiner og ny teknologi.

Vi ser fra uge til uge en trøstesløs stigning i ledighedstallene.

Vi ser, hvordan helt nye faggrupper, som ansatte i banker og forsikringselskaber nu også rammes af massefyring.

Men vi skal ikke låse os fast i en mangel på fantasi.

Hvem havde i 50'erne drømt om EDB alderen og de mange andre erhvervsområder, der er udviklet, mens mange af os har været på arbejdsmarkedet.

Socialdemokratiet vil aldrig opgive kravet om, at i vort samfund, skal der være brug for alle - i et rigt, broget og mangfoldigt liv.

Det er ingen grund til at opgive kampen og sætte alle de ledige på fortsat passivitet.

Jeg er overbevist om, at vi inden år 2000 kan halvere ledigheden i Danmark og til den tid være godt på vej til fuld beskæftigelse igen. På tre betingelser.

For det første, at vi i alle de europæiske lande lærer at arbejde bedre sammen om

at styrke beskæftigelsen. Det tema vil jeg vende tilbage til det under EF-debatten.

For det andet, at vi herhjemme bruger det ekstra råderum, der er skabt med det solide overskud på betalingsbalancen til at give økonomien et stort, stærkt og velrettet spark i den rigtige retning:

Det er her og nu, der skal sparkes. Vi skal massivt sætte gang i nye investeringer, både i det private og det offentlige. Der skal gødning til, for at vi kan få noget til at gro. Vi skal vedligeholde og forbedre for at fremtidssikre. Det gælder vores industri, trafiksystemer, kommunikation, miljøet, teknologien, bygninger og ikke mindst vores viden og kundskaber.

For det tredje, at vi fordomsfrit og tænkstomt omfordeler arbejdet.

Dermed formindsker vi risikoen for fysisk og psykisk nedslidning, både af dem, der arbejder for meget og af dem, der ikke kan få lov at arbejde. Og dét kan vi kombinere med, at en langt større del af beskæftigede på efteruddannelse, - så vi kan styrke danske lønmodtageres og danske virksomheders konkurrenceevne.

I løbet af 90'erne skal vi have gennemført en storslået reform, der sikrer flere hundrede tusinde mænd og kvinder fra arbejdspladserne hvert år i kortere eller længere tid kommer på efteruddannelse. Det kræver orlovsret og godtgørelse under uddannelsen. Men giver plads for en rotation, der bringer lige så mange ledige i arbejde. Vi skal også forbedre adgangen til forældreorlov. Og vi skal - også med økonomisk kompensation fra samfundet - åbne for overenskomstmæssige aftaler om nedsat tid i bestemte brancher i bestemte perioder. Der bør også laves aftaler for dem, der ønsker at gå på en delechterløn. Kernen i vores strategi for at få alle i gang igen er, at vi skal standse nedslidningen af de menneskelige og materielle værdier, der holder os sammen som samfund. Langtidsledighed er - som vi har set - et helt utåleligt spild af talenter og lykke. Og en urimelig omkostning for samfundet. Vi vil ikke acceptere dét vanvid, det er, at lade folk og maskiner i bygge- og anlægsbranchen ruste op. I stedet, skal vi have løst de opgaver, vi alligevel skal gøre noget ved i de nærmeste år:

- Huse og ejendomme, der ikke bliver vedligeholdet.

- Investeringer i miljøforbedringer og i energibesparelse.
- Veje, kloakker og vandledninger, der forfalder.
- Udbygning af banerne, som kunne styrke den kollektive trafik og give en mere miljørigtig transport af godset.

Det vil hævne sig. - også for erhvervslivet, hvis vi ikke har en moderne infrastruktur. Fra samfundets side skal vi netop give en hånd til det erhvervsliv, hvor tusindvis af virksomheder gør et fantastisk godt stykke arbejde. Det er nødvendigt med en håndsækning for at hjælpe mange af de eksisterende virksomheder til at konsolidere sig og vokse sig større og stærkere. Og at hjælpe nye initiativer på vej.

Vi skal igen til at føre en aktiv erhvervspolitik. Ved nye finansieringstilbud på bedre rentevilkår. Ved et tættere samarbejde mellem privat og offentlig virksomhed. Ved i fællesskab at opsamle nye idéer, ny teknologi og nye markeder.

Vi må sige til det danske erhvervsliv og dets ledere:

For at projektet - vores allesammens projekt - skal lykkes, må I gøre jeres del af jobbet.

I må leve op til jeres ansvar og yde jeres del af indsatsen. I skal vise tillid til medarbejdere og sammen med dem skabe fremgang. Sammen skal der på arbejdspladsen skabes helt nye rammer for "det udviklende arbejdsliv", som også fagbevægelsen har fremlagt så spændende perspektiver om. Det gælder uddelegering af ansvar, selvstyrende grupper. Det gælder at få hele det talent, der ligger i "den skjulte fabrik" frem i sprudlende dynamik og idéer. Medarbejderne og de ansatte har dem jo - de ved jo, hvor de konkrete udviklingsmuligheder ligger. Pyramiderne skal gøres fladere - det selvop-byggende demokrati skal også her vinde frem.

Og I erhvervsledere må vise større forståelse for dén helhed, der er brug for, når vi skal styrke beskæftigelsen, værne miljøet og bevare vort velfærdssamfund. Og I må satse meget mere langsigtet på medarbejdernes efteruddannelse.

Vi må opstille dét mål, at alle de mere eller mindre kunstige aktivierungsforanstaltninger, der overbelaster kommunerne, erstattes af et tilbud til alle unge om at påbegynde en kompetencegivende erhvervsuddannelse - på vilkår de kan klare.

Det kræver langt flere praktikpladser end i dag. Og en mulighed for at starte med den praktiske del af uddannelsen.

Derfor må vi også i fællesskab skabe de praktikmuligheder, der kan give mange flere unge adgang til en erhvervsmæssig grunduddannelse.

Det problem skal løses nu Derfor fremsætter vi præcise forslag til Folketingets partier allerede i den kommende uge.

Alle virksomheder skal bidrage så meget, at vi kan gøre det meget fordelagtigt for de virksomheder, der skaffer praktikpladserne.

Vi vil i øvrigt godt sige til regeringen: Det er uden mening at tal om aktiv arbejdsmarkedspolitik og aktivering af ledige, før vi i langt større omfang har sikret, at der er almindelige nye varige arbejdspladser og uddannelsespladser.

Vi kan ikke være bekendt blot at lade de ledige cirkulere mellem jobtilbud - eller for den sags skyld at bruge uddannelsesstilbud som tvang.

Og vi kan ikke være bekendt overfor kommunerne at pålægge dem stadigt nye aktiveringsopgaver, fordi der mangler politisk vilje til en aktiv erhvervs- og uddannelsesindsats. Det er grotesk, når Københavns kommune næste år fyrer 2.000 faste medarbejdere for at skaffe plads til 1.500 langtidsledige.

De svenske socialdemokrater har sagt det meget præcist: En aktiv moderne arbejdsmarkedspolitik, der satser på, at forbindelseslinien mellem arbejdsmarkedet og de ledige ikke bliver for lang, at de får bedst mulige chancer for hurtigst muligt at komme på arbejdsmarkedet igen gennem uddannelse og jobtilbud. En sådan aktiv arbejdsmarkedspolitik kan kun fungere efter sin hensigt, når vi har nedbragt arbejdsløsheden for alvor til det halve af, hvad vi kender i Danmark i dag, Det er klar tale, og det er præcis tale. Det er derfor, der er en ubrydelig sammenhæng mellem en indsats for nye varige arbejdspladser, en uddannelsesreform og en fremrykning af uddannelses- og jobtilbud til de ledige.

Folkeskolen skal give vores børn og unge forudsætninger for et godt afsæt til voksenlivet. Vi ønsker en folkeskole, der bygger på sammenhæng mellem undervisning, oplevelse og leg.

Der er behov for en stadig udvikling af undervisnings- og prøveformer. De intellektuelle færdigheder kan ikke mere stå alene. Vi har brug for, at de unge også har udviklet modenhed, lært at samarbejde samt fået evnen til at omstille sig og skaffe sig ny viden.

Det er Socialdemokratiets ufravigelige krav til den økonomiske vækst, som er forudsætning for en bedre beskæftigelse, at den er økologisk bæredygtig.

Men det er ikke gratis - det koster.

Det koster et indhug i de traditionelle private forbrugsstigninger, for os alle sammen.

Jeg tror egentlig, de fleste danskere vil føle det som en befriende sandhed at få netop det at vide - og det siger vi lige ud.

Derfor er det også en afgørende brik i "Den gode cirkel", at vil i kombination af pres og præmiering får både virksomheder og familie: til at investere i miljørigtige kredsløb.

Vi skal have fart på indførelse af nye produktionsmetoder og nyt udstyr både i virksomheder og husholdninger, der fører til miljøforbedringer og til energibesparelser.

Det er der danske arbejdspladser i. Og der bliver endnu flere, når vi netop ved at stille krav til os selv kan give danske virksomhed et forspring, så de også kan sælge miljøvenlige teknologier og produkter i udlandet. Fx er vi eksperter på energiområdet med decentrale kraft- varmeanlæg og affaldsforbrænding.

Vi skal også have skabt en helt ny regnskabskultur i virksomhederne

Regnskaber er ikke alene et spørgsmål om kroner og øre, det er også et spørgsmål miljøinvesteringer, uddannelse af medarbejdere, for bredde i

beslutninger og inddragelse af medarbejdere på alle niveauer.

Miljøafgifter vil få en central placering - de skal ændre virksomheders og menneskers adfærd. Provenuet skal bruges til en øget miljøindsats og til omlægning af en stigende del af vores indkomstgrundlag for velfærdssamfundet.

Der venter mange opgaver på miljøområdet. Vi skal have finansieret rensningen af forurenede grunde. Vi skal have sikret grundvandsressourcerne samt indført systematisk kontrol på kloak- og vandledninger og installationer.

Vi har brug for byfornyelse, der tager udgangspunkt i økologiske hensyn med energibesparelse, et mindre vandforbrug med recirkulation af spildevandet, anvendelse af miljøvenlige materialer og avanceret affaldssortering.

Vi skal bruge ressourcer på naturpleje og naturgenopretning, så får dyr og planter bedre vilkår, og det øger vores livskvalitet.

Regeringen siger, at vi vil ødsle med de offentlige midler, når vi siger nej til deres krav om flere personalenedskæringer.

De påstår, at de offentligt ansatte laver for lidt og er for meget syge. Det betragter vi som en fornærmelse mod en hel stand og mangel på tillid. Og vi påpeger, at stort sygefravær ofte skyldes dårlige arbejdsvilkår og for ringe ledelse.

Vi mener ikke, det er ødselt at sørge for de gamle og småbørnene, før der gives los for mere rødvin og biler.

Det er et ukærligt samfund, hvor gamle mennesker lades i stikken - og hvor småbørn ikke kan blive passet ordentligt, når deres forældre skal på arbejde.

Og det er tåbeligt, at hjemmehjælpstimer skal forsvinde, og ventelisterne vokse foran børnehaverne, fordi den kommunale kasse er tømt: Når man så fra en anden offentlig kasse hver eneste dag betaler 300.000 mennesker stort set samme timeløn for ikke at lave noget.

Det er regeringen, der med sin snævre kassetænkning og sine måltal fremtvinger et sådant spild og mangel på helhedstænkning.

Vi skal skaffe midler til at fastholde og styrke kommunernes aktive indsats for børn og gamle, også når aktiveringsforliget udløber med udgangen af 1993.

Vi må være særligt opmærksomme på, hvordan de store bykommuner med København i spidsen er trængt økonomisk - og let tvinges til at stramme urimeligt i forhold til børn og ældre, fordi arbejdsløsheden og de sociale problemer slår uforholdsmæssigt hårdt igennem hos dem.

Vi må gøre op med nedskæringerne indenfor staten, ikke mindst når det gælder politiet og kriminalforsorgen.

Det er udtryk for manglende fornuft at lade arbejdsindsats gå tabt og udbetale sygedagpenge til ventepatienter, når vi i stedet kunne give amterne pengene til at skære ventelisterne ned. Der er ingen gode undskyldninger for, at folk skal vente i mange måneder på operationer som hofte- og knæskader, åreknuder og gråstær. Der er sket meget siden 1982. Med os alle sammen. Med vores samfund og med det politiske system. I Socialdemokratiet har vi lært meget i de 10 år. Også om hvordan man ikke skal gøre.

Socialdemokratiet har forandret sig - som vi har gjort det før, og som en politisk bevægelse, der vil leve og samle styrke i sin tid skal gøre det.

Socialdemokratiet er ikke til for systemers eller organisationers skyld. Vi må aldrig lade os fange i et perspektivløst forsvar for dét, der engang blev skabt.

Det er som altid idéerne, holdningerne og omsorgen for det enkelte menneskes ret til indflydelse, udfoldelse og tryghed, der skal være bærende i socialdemokratisk politik.

Det er også vort hovedbudskab i debatten om den offentlige sektor. Vi vil fornyelse i stedet for nedslidning.

Vi vil gerne bryde grænser ned. Også når det gælder partnerskab mellem privat og offentlig virksomhed om at skabe ny arbejdspladser.

Vi bekender os fortsat og ubetinget til de fælles og solidarisk finansierede velfærdsgoder.

Men også som noget helt afgørende til, at opgaverne løses så tæt ved

borgerne som muligt, og med så aktiv medvirken som overhovedet mulig

af både brugere og ansatte.

Det gør vi, fordi vi gerne vil have både høj kvalitet og valgfrihed med hensyn til måden at løse opgaverne på.

Men vi går også ind for at decentralisere budgetansvaret så meget som muligt, fordi det giver størst omkostningsbevidsthed.

Og økonomisk ansvarlighed er ikke en borgerlig fordom, men en forudsætning for at vi kan frigøre ressourcer.

Først til at løse de opgaver, der i dag ikke bliver løst.

Men vi er jo ikke bondeplagere, der gerne til enhver tid vil opretholde høje skatter.

Vi vil gerne sætte skatten ned.

Og det er ikke de penge, der skulle til for at fjerne ventelister på sygehuse og i børnehaver eller sætte ind overfor hjemløse gadebørns og posedamers problemer, der forhindrer os i at lette på skatten for hårdtarbejdende mennesker i Danmark. For det er små midler i det store regnskab.

Det er de hundredtusinder på ufrivillig, passiv forsørgelse, der stiller sig i vejen. Det er her, vi skal søge årsagen til det gigantiske hul i statskassen.

Det råderum, der er, bruger vi som sagt bedst til fordel for beskæftigelsen ved at satse massivt på investering og uddannelse.

Men vi skal også tænke på, hvordan vi kan skabe ny jobs i privat service. Det gælder også dén del af servicevirksomheden, der tjener valuta hjem, - bl.a. turismen.

Hvis skattelettelser skal indgå i den aktuelle strategi, så bør de derfor

skræddersys: Der kan være tale om lettelser, der billiggør udvalgte områder indenfor reparation og service - så vi også ad den vej gør op med nedslidningen af vort samfund. Det vil også betyde, at det private forbrug retter sig mere mod dansk end mod udenlandsk og mere mod hvidt end mod sort arbejde.

Men lad det være sagt klart:

Socialdemokratiet deltager ikke i overbudskonkurrencen med de borgerlige om generelle skattelettelser. For vi vil ikke følge dem i idéerne om brugerbetaling og nedskæringer.

Men vi vil være glade, hvis vi kan skabe dén vækst i beskæftigelsen og dén stadig større produktivitet i både privat og offentlig virksomhed, der i anden halvdel af 1990'erne kan give plads til lavere skat for alle. Uden at vi skal skære i velfærdssamfundet af dén grund.

Vi taler om, at man ikke kan forlange ansvarlighed af danskerne, hvis man ikke giver dem noget at have det i.

Hvis det politiske system ikke fungerer, så fungerer folks deltagelse i demokratiet heller ikke.

Demokratiet - folkestyret - er jo ikke en tilfældig "ret" eller en "værdi" blandt så mange andre rettigheder og værdier. Folkestyret er enestående, og hver enkelt af os har et ansvar for at værne om det. Det gør vi ved at stille krav til hæderlighed og hensyntagen.

Det er den pligt eller samfundsmoral, om man vil, som en del politikere og dele af befolkningen har glemt.

Vælgerne bør ikke acceptere, at de skiftende regeringer i det sidste tiår bliver siddende, selv om de kommer i mindretal på vigtige spørgsmål.

Det må opleves forkert hos alle danskere, at grundlæggende spørgsmål om ministres overholdelse af landets love bestandigt står på den politiske dagsorden - uden at det får egentlige parlamentariske konsekvenser.

Tamil-sagen er et symptom på den arrogance, der følger af en mangeårig

regeringsmagt, som ikke er sit ansvar bevidst hver eneste dag.

Når demokratiets grundlag ophører med at være et fælles mellemværende, så bliver demokratiet reduceret til en ramme, hvor der tilsyneladende kan udspille sig hvad som helst, bare der ikke er et flertal imod det.

For hvad er demokrati egentlig uden en mindste fællesnævner for indiskutable værdier? For indiskutable pligter og rettigheder?

Det er hele den splittelse mellem idé og virkelighed, som er en del af danskernes dagligdag. Derfor taler vi i Socialdemokratiet om en ny ansvarlighed, om en politisk moral - uden at sammenblende det med moraliseren eller en gøre os til bedre mennesker end de andre.

Vi ved det godt inderst inde - det, vi har til fælles, er enkelt, men også krævende.

Samtalen har for en stund forladt politik - vi socialdemokrater skal med vores styrke, vores idéer og vores åbenhed genskabe den ordentlige politiske samtale.

Ikke blot mellem partierne på Christiansborg - men mellem alle danskerne.

Vi kan ikke give svar på alle spørgsmål - vi kan heller ikke klare det alene - vi skal klare det sammen med hele befolkningen.

Vi skal skabe rammerne - danskerne skal udfylde dem i dagligdagen.

Det kan da godt være, at de to nuværende regeringspartier derovre på Langelinie - bliver ved med at dyrke den forestilling, at det er et frustreret socialdemokrati, der holder kongres i Aalborg, - at vi er fornærmede, - at vi er i tvivl, - at vi er i strid med os selv.

Denne kongres skal vise jer, at I tager fejl.

Massearbejdsløsheden. Det nedslidte samfund. De nye sociale problemer med de triste skæbner, der hænger på gadehjørnerne med deres drikkevarer.

Alt dét taler I nok ikke så meget om på Langeliniepavillonen i morgen.

Vi skal heller ikke ødelægge jeres gode appetit eller desserten.

Men her i Aalborg fejrer vi ikke problemerne ind under gulvtæppet. Her er vi optaget af at løse de problemer, som almindelige mennesker møder i deres hverdag, og som gør tilværelsen utryk.

Vi vil blot stilfærdigt orientere jer om, at danskernes lange vandring med den nuværende regering er ved at nå til vejs ende.

Jeg tror, at flere og flere oplever dette årti som nedslidt og udlevet med en regering, der kun har som projekt at blive siddende.... og siddende.... og siddende.

De føler ikke, I giver svar på de spørgsmål, der trænger sig på i hverdagen. De tror ikke på skattelettelser. De har ikke brug en gentagelse af regeringens fadæse fra 1986, hvor I lod privatforbruget - og dermed valutaforbruget - eksplodere for penge, der var lånt på flygtige kapitalgevinster.

De spørger hvad egentlig idéen er med den borgerlige regering?

Er der andet mål end det, længst muligt at optage regeringsbænken, så der ikke satte sig nogle socialdemokrater på den?

De ser, at I har været villig til at strække jer langt i alle retninger for at nå dette mål.

Derfor har det været ti år i zig-zag. Resultatet er holdningsløshed og arbejdsløshed.

Der er ikke så mange, der synes, det er blevet lettere at være dansker.

socialdemokratiets kongres i Aalborg sender derfor denne hilsen til Langelinie:

Klokken er ved at falde i slag: Danskernes tålmodighed er ved at være slut.

Vi skal nok påtage os dét ansvar, I ikke har levet op til.

Vi skal nok komme med dét politiske og moralske lederskab, I ikke har evnet at

levere.

Derfor - kære partifæller - er så meget hårdt arbejde foran os. Men jeg kan garantere jer, at det også bliver utroligt spændende. For os vil der ikke være problemer - kun udfordringer. For os er der ikke uoverskuelige barrierer - men nytænkning, fantasi og solidaritet. Arbejdet som socialdemokrat i 90'erne vil blive og skal være mangfoldigt. Det skal være spændende og lidt uforudsigeligt.

Bagtæppet er symbolet på vores socialdemokratiske mål - vi vil lade de tusinde blomster blomstre alle steder, hvor vi færdes. Socialdemokratiet vil sikre, at vi alle får muligheder og rettigheder til at være med - til at opleve det selvværd, der følger, når man opdager, at man kan. "Et folk er ikke noget, man er - det er noget, man bliver, hvis man har et fælles projekt".

Vi socialdemokrater har et fælles projekt for Danmark og for danskerne - vi har modet til forandringer - vi har viljen til at påtage os ansvaret - sammen med hele Danmark.

Jeg tror - ja jeg ved - at danskerne er parate til at give os tiden til at omsætte det fælles projekt i praksis - når de får mulighed for det.

Vi ved, hvad en ny regering skal udrette.

Vi undervurderer bestemt ikke vanskelighederne, men vi bobler af kraft og idéer for at få lov til at tage udfordringen op.

Ikke sådan at forstå at vi - som K og V gjorde i 1982 - vil vælte en regering på gennemførelsen af den nødvendige politik.

Jeg kan love jer, at det vi siger før regeringsskiftet, det er også hvad vi vil arbejde for at gennemføre efter regeringskiftet.

Vi har netop så meget brug for en regering, hvor det ikke er mangel på holdning, men tilstedeværelse af holdninger, der er det karakteristiske.

Men holdninger skal ikke være stivstikkeri. Det skal ikke mangle på forhandlingsvilje. Der skal rækkes hænder ud til samarbejde.

Vi vil gerne frem til en arbejdsstil, der bygger på vilje til at nå resultater, alle kan være stolte af.

Vi tror, at den politiske kunst består i at finde en blanding af de bedste idéer hos en række partier. At politik ikke er at ødelægge spillet for hinanden, men at opnå resultater i fællesskab, som vi alle kan være stolte af.

Jeg er gennem alle disse ti år, hvor der af og til i Socialdemokratiet har været diskussion om nytten af at gå ind i dette eller hint forlig med den borgerlige regering blevet bekræftet i en ting:

Socialdemokratiet er ikke sat på jorden for at føre tom demonstrationspolitik og for at pudse egen glorie.

Vi er her for at gøre et stykke politisk arbejde til gavn for hele den danske befolkning.

Vi er rygstøddet for det store mindretal, der gerne vil have lov at være med, men som er tvunget ud i passivitet,

Og vi er sikkerheden for dem, der har trukket sig tilbage i forventning om en tryk alderdom efter en menneskealders tro tjeneste på arbejdsmarkedet i de årtier, hvor velfærdssamfundet blev skabt.

Men vi taler også på vegne af alle dem, som passer deres arbejde, betaler deres skat, gør hvad de kan for at sikre deres børns fremtid og lever i overensstemmelse med regler, vi har vedtaget i vort politiske demokrati.

Som parti føler vi os dybt forpligtet af de forventninger, som jeg ved alle de hårdt arbejdende danskere har til os.

Og til hver eneste ung, der er på vej, vil jeg sige:

Du må aldrig tvivle på, at du er noget særligt. Du bærer sammen med alle andre unge fremtiden. Derfor må du af hensyn til os alle aldrig lade nogen fratage dig håbet og lysten til at komme videre.

Kort sagt:

Vi er her for at forme et samfund, der giver hver enkelt af dem - de unge og de gamle, de arbejdende og de ledige - styrke til at få en indholdsrig tilværelse.

Et samfund, hvor nøgleordene på en gang er frihed og fællesskab.

Et samfund med trygge rammer, hvor hver enkelt frit kan udfolde sine idéer, evner og anlæg.

Hver eneste gang, vi kan bringe udviklingen et endnu lille nøk i den rigtige retning, så vil vi benytte os af det.

Og vi har gode og mange erfaringer - både fra vor tid som regering og som opposition:

Socialdemokrater, der er tilstrækkeligt målbevidste, velforberejede og saglige kan også sætte den politiske dagsorden.

Jeg vil love kongressen, at vi vil gøre os umage for, at det bliver sådan også i dette meget afgørende politiske efterår.

Rigtig god kongres.

Kilde

Fra prof. Robert Klemmensens private samling

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Politisk tale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/poul-nyrup-rasmussens-tale-ved-socialdemokratiets-kongres-1992>